

УДК 351.82

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2024-1-2-144-149>

БІСВЕЦЬ Максим Юрійович

аспірант

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького,

м. Черкаси, Україна

Orcid ID: <https://orcid.org/0009-0008-8507-7731>

max7imka@gmail.com

АГЕНЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

У статті розглянуто діяльність Агенції регіонального розвитку Черкаської області в період воєнного стану, визначено основні напрями діяльності, результати роботи та сучасні виклики. Конкретизовано завдання агенції регіонального розвитку у сфері державної регіональної політики у контексті управління організаціями. Проаналізовано та згруповано стратегічні документи, які впливають на управління організаціями та розвиток бізнесу у регіоні, такі як Стратегії розвитку регіонів та Плани заходів, Програми комплексного відновлення регіонів, Стратегії розвитку громад та Плани заходів, Плани відновлення громад, Комплексні плани просторового розвитку громад, Програми комплексного відновлення громад, Конкретні проєкти для інтеграції в DREAM, які відповідають всім вищим стратегічним рівням. Вивчено діяльність та виклики, що стоять перед Агенцією регіонального розвитку Черкаської області, що є важливим для розуміння напрямків розвитку регіону та визначення ефективних стратегій для подолання сучасних викликів, оскільки це допоможе не лише підвищити рівень життя місцевого населення та ефективність функціонування підприємств, установ і організацій, але й сприятиме сталому розвитку регіону в цілому.

Ключові слова: менеджмент, організація, управління організаціями, агенція регіонального розвитку, децентралізація, регіональний розвиток, стратегія розвитку регіону, територіальна громада.

Постановка проблеми. Агенції регіонального розвитку (АРР) відіграють важливу роль у стимулюванні економічного зростання в регіонах. Черкаська область, як і багато інших регіонів України, потребує активних дій для залучення інвестицій, розвитку інфраструктури та підтримки місцевих підприємств. Вивчення сучасних викликів дозволяє оцінити ефективність існуючих стратегій та визначити нові можливості для розвитку.

В умовах війни та необхідності поствоєнної відбудови роль АРР значно зростає. Вони можуть бути координаторами у розподілі міжнародної допомоги, реалізації проєктів з відновлення інфраструктури та економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Агенції регіонального розвитку є об'єктом досліджень таких вчених як М. І. Долішній., О.Л Тодорова, О.І. Амоша, О.П. Тищенко та інші. Зокрема, Сментина Н. В. досліджує питання регулювання діяльності агенцій регіонального розвитку як інституційних посередників реалізації стратегій соціально-економічного розвитку територій [1], Зверяков М. І. вивчає вітчизняний досвід і керівництво до дій щодо розбудови в Україні мережі агенцій регіонального розвитку [2], Гургула Т. опікується питаннями фінансового забезпечення діяльності агенцій регіонального розвитку як інституційних посередників з реалізації державної регіональної політики [3], Тодорова О. Л. вивчає агенції регіонального розвитку як складову інституційного забезпечення реалізації державної регіональної політики [4], Качмарський Є. І. аналізує стан та перспективи розвитку агенцій регіонального розвитку в Україні [5]. Проте, питання агенцій регіонального розвитку є досить новим на теренах нашої держави і все ще залишається мало дослідженим, що і зумовлює актуальність подальшого вивчення та аналізу даного питання.

Метою статті є виявлення та конкретизація сучасних викликів агенції регіонального розвитку Черкаської області. Це включає аналіз поточних умов, в яких функціонує агенція,

оцінку її ролі в управлінні соціально-економічними процесами, а також визначення можливостей для покращення її роботи в контексті децентралізації та необхідності відновлення регіону в умовах воєнного стану. Автри прагнули виявити інноваційні стратегії та підходи, які можуть допомогти агенції адаптуватися до нових реалій і забезпечити сталий розвиток регіону.

Виклад основного матеріалу. Агенції регіонального розвитку (АРР) виконують важливі функції у забезпеченні сталого розвитку регіонів. Вони розробляють і впроваджують плани розвитку, надають консультації, навчання та фінансову підтримку місцевому бізнесу, залучають інвестиції та підтримують інвесторів у процесі інвестування. АРР також координують проекти з відновлення та розвитку, співпрацюючи з владою, бізнесом і громадськістю, розробляють ефективні комунікаційні стратегії та організують навчальні програми і семінари для обміну знаннями. Завдяки їхній діяльності регіони мають змогу ефективніше розвиватися, покращуючи економічні, соціальні та екологічні показники.

Слід зазначити, що відповідно до законодавства завданнями агенції у сфері державної регіональної політики є:

1) участь у розробленні та забезпеченні реалізації регіональної стратегії розвитку і плану заходів з її реалізації, проведенні моніторингу та оцінювання їх реалізації;

2) участь у розробленні проектів регіонального плану відновлення та розвитку, планів відновлення та розвитку територіальних громад;

3) участь у підготовці, поданні на конкурсний відбір і реалізації проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів із джерел, визначених статтею 21 Закону України “Про засади державної регіональної політики”;

4) участь у проведенні моніторингу стану реалізації програм та проектів, спрямованих на розвиток регіону, що фінансуються за рахунок коштів із джерел, визначених статтею 21 Закону України “Про засади державної регіональної політики”;

5) сприяння на регіональному рівні європейській та євроатлантичній інтеграції України;

6) надання інформаційно-консультаційних послуг суб’єктам господарювання для сприяння їх виходу на європейський ринок;

7) сприяння соціально-економічному та культурному розвитку регіону, зокрема залученню інвестицій у розвиток регіону, експорту продукції підприємствами регіону, розвитку підприємництва та туризму в регіоні;

8) надання консультаційно-методичної допомоги органам місцевого самоврядування з питань розроблення стратегій розвитку територіальних громад, проектів регіонального розвитку, регіональних та місцевих програм розвитку;

9) сприяння залученню та реалізації у регіоні проектів (програм) міжнародної технічної допомоги та транскордонного співробітництва;

10) інші завдання, визначені законодавством та цим Типовим положенням [6]

Ключовою місією Агенції регіонального розвитку Черкаської області є сприяння формуванню спільного бачення та розуміння серед бізнесу, науки, громадськості та влади щодо розвитку регіону через активний діалог та ефективне втілення цього у практичні проекти [7].

Після початку повномасштабного вторгнення Черкащина зазнала руйнувань, однак стала надійним тиловим регіоном. Більше 100 об’єктів цивільної інфраструктури було пошкоджено з початку повномасштабного вторгнення найбільше постраждав Уманський район. 146 тисяч внутрішньо переміщених осіб офіційно зареєстровані в області область надалі є прихистком та джерелом гуманітарної підтримки для ВПО. 34 підприємства релокувалися на територію області, успішно відновили свою діяльність та активно функціонують.

Розвиток та відновлення регіону зосереджені на розробці стратегічних документів різних рівнів (рис.1).

Наразі триває підготовка до розробки Плану відновлення регіону. Також відбувається актуалізація Стратегії розвитку Черкаської області на 2021-2027 роки та розробка Плану її реалізації на 2024-2027 роки. Агенція є активним учасником обох цих процесів, а також допомагає у розробці Стратегій розвитку територіальних громад області.

На обласному рівні	Рівень громад	Рівень проєктів
<ul style="list-style-type: none"> • Стратегії розвитку регіонів та Плани заходів, • Програми комплексного відновлення регіонів 	<ul style="list-style-type: none"> • Стратегії розвитку громад та Плани заходів • Плани відновлення громад • Комплексні плани просторового розвитку громад • Програми комплексного відновлення громад 	<ul style="list-style-type: none"> • Конкретні проєкти для інтеграції в DREAM, які відповідають всім вищим стратегічним рівням

Рис.1. – Стратегічні документи, які впливають на управління організаціями та розвиток бізнесу у регіоні

Складено автором

У процесі відновлення та розвитку регіону, область хоче фокусуватися на кількох ключових напрямках:

- 1) сприяння партнерству між владою, громадськістю, бізнесом та неприбутковими організаціями для спільного досягнення стратегічних цілей;
- 2) надання підтримки для підприємництва та інновацій;
- 3) заохочення громадян до активної участі у прийнятті рішень, пов'язаних із соціальним та культурним розвитком регіону;
- 4) сприяння залученню інвестицій в ключові галузі такі як технології, виробництво, агропромисловість;
- 5) розробка та впровадження програм, спрямованих на підтримку ветеранів війни, тощо.

3 грудня 2022 року в Україні розпочався швейцарсько-український проєкт «Згуртованість та регіональний розвиток України», UCORD. Метою проєкту є сприяння координації зусиль громадян, бізнесу та органів влади у відновленні та регіональному розвитку, що покращує якість життя, зміцнює стійкість суспільства, мир та соціальну згуртованість в Україні. Проєкт здійснює діяльність через АРР, готуючи регіональні та місцеві плани відновлення, допомагаючи АРР розробляти комунікаційні стратегії, а також надає можливості для міжрегіонального та міжнародного обміну знаннями і досвідом та участі в різноманітних навчальних програмах.

На даний момент Агенція регіонального розвитку Черкаської області здійснює підготовчі дії до додаткового відбору для участі в проєкті UCORD.

В контексті тематичних сфер діяльності проєкту UCORD, то на рівні області є наступне бачення:

1. Поліпшення послуг водопостачання, водовідведення та управління відходами:
 - сприяння впровадженні політики ефективного водокористування та проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності населення про ефективне використання води;
 - впровадження переходу до використання відновлювальних джерел енергії для роботи насосних станцій та інших елементів інфраструктури;
 - впровадження сортування відходів та переробка вторинних ресурсів та запровадження системи контролю за викидами відходів;
 - розробка політики використання сучасних технологій для моніторингу якості води та стану інфраструктури;

–сприяння розвитку громадських організацій, що працюють у сфері екології та управління водними ресурсами.

2. Збільшення впливу культури та креативних індустрій на розвиток області та соціальну згуртованість

–розвиток культурних кластерів та фондів для підтримки творчих проектів і стартапів у сфері культури та мистецтв;

–створення та підтримка культурних заходів, які відзначають та підтримують різноманітні культурні традиції;

–використання цифрових технологій для розширення доступу до культурних ресурсів а також створення віртуальних культурних платформ;

–розвиток інклюзивних ініціатив для представлення різних груп та меншин в культурних проектах;

–створення платформ для залучення громадськості до прийняття рішень у культурній сфері.

Агенцією регіонального розвитку в Черкаській області було реалізовано проєкт «Забезпечення потреб вразливих категорій населення в умовах воєнних дій та раннього повоєнного періоду» за сприяння UNPD Ukraine/ ПРООН в Україні у межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу. Бюджет проєкту перевищує 800 тисяч гривень, а його тривалість становить 4,5 місяця.

З моменту повномасштабного вторгнення Агенція акумулювала на одному зі своїх банківських рахунків 28 973 167,77 грн. У співпраці з Черкаською ОВА надано оперативну допомогу військовим частинам ЗСУ, Нацгвардії, ТРО Черкащини, СБУ матеріалами, обладнанням, інвентарем, ремонтними послугами автомобілів тощо на суму 23594697,78 грн.

Проблемні аспекти розвитку Агенції регіонального розвитку Черкаської області є ключовими для аналізу її функціонування та оцінки ефективності в умовах сучасних викликів. По-перше, фінансова нестабільність є значним бар'єром, оскільки обмежені ресурси та залежність від державного фінансування ускладнюють реалізацію необхідних програм і проєктів, що впливають на розвиток регіону. По-друге, відсутність чіткої стратегії може призводити до неефективного використання ресурсів, оскільки недостатня конкретизація стратегічних цілей та пріоритетів агенції часто не дозволяє досягати визначених результатів.

Крім того, недостатня взаємодія з місцевими громадами є ще одним критичним аспектом, оскільки відсутність ефективних комунікаційних механізмів обмежує участь населення в процесах прийняття рішень, що, у свою чергу, знижує підтримку та реалізацію ініціатив агенції. Вплив зовнішніх факторів, таких як політична нестабільність та економічні виклики, також може негативно позначитися на діяльності агенції, особливо в контексті залучення інвестицій і міжнародної допомоги.

Кадрові проблеми, зокрема недостатня кваліфікація спеціалістів та їхня ротація, можуть уповільнити впровадження нових ідей та проєктів. Брак інноваційних підходів і нових технологій у реалізації проєктів призводить до відставання у розвитку та недостатньої адаптації до нових умов. Слабка координація з іншими інституціями, як державними органами, так і бізнесом та громадськими організаціями, обмежує потенціал для комплексного розвитку регіону.

Висновки. Під час війни в Україні агенції регіонального розвитку відіграють критично важливу роль. Їхня діяльність спрямована на відновлення інфраструктури, підтримку економічної стабільності та соціальної згуртованості в регіонах. АРР координують зусилля з відновлення, залучаючи ресурси та експертів для відбудови зруйнованих об'єктів і забезпечення життєдіяльності громад. Вони також підтримують місцевий бізнес, допомагаючи підприємствам адаптуватися до нових умов і знаходити нові ринки збуту.

Крім того, АРР займаються залученням гуманітарної допомоги та міжнародних інвестицій, які сприяють швидшому відновленню економіки. Вони організують тренінги та навчальні програми для підвищення кваліфікації працівників і зміцнення регіональних спільнот.

Таким чином, агенції регіонального розвитку під час війни виконують багатофункціональну роль, забезпечуючи координацію, підтримку та відновлення, що є життєво необхідним для стійкості та процвітання регіонів України.

Вивчення діяльності та викликів, що стоять перед Агенцією регіонального розвитку Черкаської області, є важливим для розуміння напрямків розвитку регіону та визначення ефективних стратегій для подолання сучасних викликів. Це допоможе не лише підвищити рівень життя місцевого населення, але й сприятиме сталому розвитку регіону в цілому.

Список використаних джерел

1. Сментина Н. В. Регулювання діяльності агенцій регіонального розвитку як інституційних посередників реалізації стратегій соціально-економічного розвитку територій. *Економічний простір*. 2013. № 74. С. 151-162.
2. Зверяков М. І., Сментина Н. В. Розбудова в Україні мережі агенцій регіонального розвитку: вітчизняний досвід і керівництво до дій. *Бізнес Інформ*. 2014. № 6. С. 57-63.
3. Гургула Т. Фінансове забезпечення діяльності агенцій регіонального розвитку як інституційних посередників з реалізації державної регіональної політики. *Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]*. 2014. № 12. С. 36-48.
4. Тодорова О. Л., Лесик О. В. Агенції регіонального розвитку як складова інституційного забезпечення реалізації державної регіональної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13-14. С. 72-78.
5. Качмарський Є. І. Агенції регіонального розвитку в Україні: стан та перспективи розвитку. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2023. Вип. 94. С. 198-209.
6. Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку: Постанова Каб.Міністрів України від 21 жовтня 2022 р. № 1203. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2022-%D0%BF> (дата звернення 23.07.2024).
7. Інформаційний портал Агенції регіонального розвитку Черкаської області. URL: <https://rda.ck.ua/uk/golovna/> (дата звернення 23.07.2024).

References

1. Smentyna, N. V. (2013). Regulation of the activities of regional development agencies as institutional intermediaries in the implementation of social and economic development strategies. *Economic Space*, (74), 151-162.
2. Zveriyakov, M. I., & Smentyna, N. V. (2014). Building a network of regional development agencies in Ukraine: Domestic experience and guidance for action. *Business Inform*, (6), 57-63.
3. Hurgula, T. (2014). Financial support for the activities of regional development agencies as institutional intermediaries for the implementation of state regional policy. *Scientific Bulletin of the Odesa National Economic University*, (12), 36-48.
4. Todorova, O. L., & Lesyk, O. V. (2021). Regional development agencies as a component of institutional support for the implementation of state regional policy. *Investments: Practice and Experience*, (13-14), 72-78.
5. Kachmarskyi, Y. I. (2023). Regional development agencies in Ukraine: Current state and development prospects. *State and Law. Legal and Political Sciences*, (94), 198-209.
6. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). On some issues of the activities of regional development agencies: Resolution No. 1203, October 21, 2022. Retrieved July 23, 2024, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1203-2022-%D0%BF> (Accessed : 23.04.2024)
7. Cherkasy Regional Development Agency. (n.d.). Information portal of the Cherkasy Regional Development Agency. Retrieved July 23, 2024, from <https://rda.ck.ua/uk/golovna/> (Accessed : 23.07.2024)

BIIEVETS Maksym,
PhD student,
Bohdan Khmelnytsky National University of
Cherkasy
Cherkasy, Ukraine

CHERKASY REGIONAL DEVELOPMENT AGENCY: CURRENT CHALLENGES AND ROLE IN ORGANIZATIONAL MANAGEMENT

Introduction. *Regional Development Agencies play an essential role in stimulating economic growth within regions. Cherkasy region, like many other regions in Ukraine, requires proactive measures to attract investment, develop infrastructure, and support local businesses. Studying current challenges makes it possible to assess the effectiveness of existing strategies and identify new development opportunities. The role of Regional Development Agencies has significantly increased because of the ongoing war and the need for post-war recovery. Agencies can serve as coordinators in distributing international aid and implementing projects for infrastructure and economic recovery.*

Purpose. *Identification and specification of current challenges for the Cherkasy Regional Development Agency.*

Results. *The article examines the activities of the Cherkasy Regional Development Agency during martial law, identifying its main areas of operation, operational outcomes, and current challenges. It specifies the tasks of the agency within the context of national regional policy and organizational management. The study analyzes and categorizes strategic documents that influence organizational management and business development in the region. These documents include regional development strategies, action plans, comprehensive regional recovery programs, community development strategies, community recovery plans, integrated community spatial development plans, and specific projects for integration into the DREAM initiative, all of which align with high-level strategic frameworks. Furthermore, the study explores the activities and challenges faced by the Cherkasy Regional Development Agency, which are crucial for understanding the region's development directions and for identifying effective strategies to address current challenges.*

Originality. *The originality of this scientific article lies in its analysis of the challenges faced by the Cherkasy Regional Development Agency during martial law and in the study of its adaptation and role in the region's recovery. The article proposes innovative management and development strategies that consider limited resources and highlights unique partnerships with international organizations to attract assistance.*

Conclusions. *Regional Development Agencies play a multifunctional role by providing coordination, support, and recovery services that are essential for the resilience and prosperity of the regions in our country. Examining the activities and challenges faced by the Cherkasy Regional Development Agency is crucial for understanding the region's development directions and identifying effective strategies that address current challenges. This will not only help to improve the quality of life for the local population but will also contribute to the region's sustainable development.*

Keywords: *management, organization, organizational management, regional development agency, decentralization, regional development, regional development strategy, territorial community.*

*Одержано редакцією: 27.04.2024
Прийнято до публікації: 22.05.2024*